

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 31 (346)

Fredagen den 3 augusti 1894.

7:de årg.

Prenumerationspris pr år:
Idun ensam kr. 5:—
Iduns Modetidning jämte kol-
lorerade planscher 4: 50
Iduns Modet. utan kol. pl. 3:—

Byrå:
Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr.
Allm. telef. 6147.
Prenumeration sker å alla post-
anstalter i riket.

Redaktör och utgivare:
FRITHIOF HELLBERG.
Träffas säkrast kl. 2—3.
Redaktionssekr.: J. Nordling.

Utgifningstid:
hvarje helgfri fredag.
Lösnummerpris 15 öre
(lösn:r endast för komplette ingar.)

Annonspris:
35 öre pr nonpareillerad.
För »Plattsökandes» o. »Lediga platser»
25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad.

Prinsessan Therese af Baiern.

I dag, den 3 augusti, öppnas som bekant i vår hufvudstad under konungens beskydd den Tionde Internationella Amerikanistkongressen och under tillslutning af ett stort antal lysande lärde från både in- och utland. Dessa s. k. Amerikanistkongresser ha visat sig såsom kraftiga befrämjare af de vetenskapliga studierna öfver Amerikas arkeologi, entografi, lingvistik och geografi samt därmed i sammanhang stående frågor. När denna gång för ett dylikt mötes afhållande valet fallit på den aflägsna nordiska hufvudstaden, måste detta betraktas som en synnerlig heder för vårt fosterland, ägnad att glädja alla patriotiska sinnen, då ju därigenom hela den civiliserade världens blickar åtminstone för några dagar riktas emot oss och kändedom om vårt land och vår kultur till framtida oberäkneligt gagn vinner ökad spridning genom de långväga, högt bildade gäster, som besöka oss.

Bland dessa befinner sig en, vid hvilken Idun särskildt har skäl att dröja: en kvinna och därtill en furstedotter, som gjort sig ett ryktbart namn genom sin skönliterära och veten-

skapliga verksamhet. Prinsessan Therese af Baiern har nämligen från München låtit tillskrifva kongressens härvarande organisationskomité, att hon önskade deltaga, och en speciell inbjudning har därpå sändts henne. Af denna anledning bringar Idun i dag en bild af den märkliga, högättade gästen.

Prins Luitpold af Baierns enda dotter, prinsessan Therese Charlotte Marianne Auguste, är född i München den 12 november år 1850, alltså nu snart fyrtiofyra år gammal. Redan för ett tiotal år sedan fäste hon den lärda världens uppmärksamhet vid sig, då hon under den lätt genomskinliga signaturen »Therese von Bayer» utgaf ett band »Reseinttryck och skisser från Ryssland», hvilka enligt framstående geografiska fackmäns dom på ett värdefullt vis riktade literaturen öfver det stora slaviska väldet. För att kunna se med friare ögon än de flesta andra höga turister och ostördt ägna sig åt sina forskningar hade prinsessan företagit resan till Warschau, Moskwa, Petersburg, Nischnij-Novgorod, Rostow, Krim o. s. v. under omsorgsfullt

Att undervisa är bra, att förbättra sederna är bättre; ty ett samhälle har mera behof af dygd än af vetande och af hederligt folk mera än af lärddt.

Vestos.

fördöljande af sitt furstliga namn och därvid förvärfvat en skarp och djup inblick i förhållandena i den östra delen af vår världsdel. Isynnerhet ådagalade hon en ovanlig individualiseringsförmåga vid sina studier öfver de slaviska folktyperna, så att hennes bok erbjuder vida mycket mer sant och träffande angående ryssarne än flertalet beryktade reseverk.

Äfven till andra, delvis ännu aflägsnare länder, såsom till exempel Brasilien, har denna begåfvade dotter af det wittelsbachska huset företagit längre resor, därtill drifven af sin outröttliga forskningsifver. År 1880 gjorde prinsessan en resa i Norge, hvilken utsträcktes ända till Nordkap, och från hvilken hon hemförde ett rikt utbyte af iakttagelser. Dessa studier öfver Skandinaviens land och folk, natur och kultur och öfver det norra ishafvet nedlade hon i ett nytt arbete, »Öfver polkretsen», försett med talrika illustrationer och kartor. Den lärda kritiken och pressen tillmätte denna hennes nya bok fullt ut samma förtjänster som de tidigare. Våra nordiska förhållanden äro sålunda icke alldeles främmande för prinsessan Therese, då hon nu — visserligen för första gången, som vi tro — besöker Stockholm.

Utom genom sin vetenskapliga och literära begåfning utmärker sig prinsessan genom synnerligen vackra egenskaper. I fromhet och hjärtegodhet liknar hon sin tidigt bortgångna moder, den dyrkade prinsessan Augusta, född ärkehertiginna af Österrike, efter hvilken död dottern utöfvar ett intagande värdinneskap i faderns hem och flitigt deltagar i dennes umgänge med konstens och vetenskapens män.

Dillan.

Vid den sorlande strand
invid löfskogens rand
ligger villan i kvällsol så luftig och fin.

Öfver gårdsplanens grus
faller dalrande ljus,
å veranda och vägg lyser slingrande vin.

Öppna fönsterna stå
utan hakarne på,
ty ej vind finns att röra vid blad eller gren.

Från rabatt, där i prakt
man har hafssnäckor lagt,
går en doft af resedor så böljande len.

Uti trädgården tyst
står af Flora en byst,
och på buskarnes grenar är ros invid ros.

Öfver gräset fontän
kastar pärlglitter hän,
och för stänket fly brokiga fjärlar sin kos.

I en halfskum berså
dröja älskande två,
och det hörs som en hoiskning ur löfven ibland.

Utur villans salong
ljuder dämpad en sång;
å pianot därtill slår ackorder en hand.

Det melodiska klink
lockar koäll-stummad fink
att till fönsterkarm flyga med väckande drill.
Och där lyssnar han på,
huru tonerna gå,
hur de vagga i grönskan än af och än till.

Uti aftonsolsglans
fladdrar myggornas dans
öfver brygga, som speglar i vattnet sig blank.
Mellan säften vid strand
simmar långsamt en and,
och en ekstock i vågplasket flyter så rank.

Under blommande lind
invid hägnande grind
står jag själf som förtrollad af syn, melodi,
af det dajliga bo
uti högsommarro . . .
Och re'n natten har skymt, när jag hunnit
förbi.

Fredrik Nycander.

De svenska kvinnorna och rösträtten.

Med anledning af en artikel i ett nummer af Idun om de engelska kvinnornas arbete i rösträttsfrågan ber jag om plats i Iduns spalter för nedanstående, rörande de svenska kvinnorna och samma sak.

Det arbete dessa nedlagt på att förskaffa sig politisk rösträtt är i det närmaste intet, och ej heller har, om man undantager redaktör Borgs motion i första kammaren om rösträtt äfven för kvinnor, någon vid riksdagen arbetat för denna sak.

De svenska kvinnorna, jag menar nu egentligen de bildade kvinnorna, tyckas i detta såväl som i många öfriga fall ause det bekvämast att låta männen arbeta för sig, för att sedan i god ro skörda frukten af andras möda, eller också törhända de tänka som så, »att landet styres med Guds hjälp oss förutan», som visst en sådan auktoritet som Anna Maria Lenngren sagt i »Råd till min kära dotter ifall jag hade någon.» Skada blott att ironien så hjärt lyser igenom — annars vore den auktoriten ej god att jäfva!

Hvilketdera nu de svenska kvinnorna tänka, låter jag vara osagdt, men faktum är, att hittills kunna vi ej tala om någon rösträttsrörelse alls bland de bildade kvinnorna här hemma.

Vanligen äro damerna så ytterst litet bevandrade i lagfrågor och allt hvad därtill hörer, att de ej inse, att just den politiska rösträtten på det djupaste ingriper i deras

eget, ja hela familjens förhållande, och att de, utan den, äro utestängda från snart sagdt allt ärligt inflytande på sakernas gång.

»Men kära ni, inte kunna ni väl vilja, att vi skola blanda oss i lagstiftningen, det vore då för tokigt,» säga nog många. Men det är just hvad ni både borde och kunde göra, mina ärade damer, om ni blott vore litet mera vakna och toge till vara edra egna intressen. Och det skulle vara till fromma ej blott för eder själfva, utan ock för hela samhället.

Icke för att jag just vill säga, det vore så önskvärdt för de frisinnade att få en skara damer till valurnorna, ty det är nu en gång så, att kvinnorna i allmänhet äro konservativt anladga, men af många andra skäl vore det väl, om kvinnor hade rösträtt.

Det finnes så många lagar, hvilka på det djupaste ingripa i hela familjelifvets organisation, och dessa lagar stiftas nu uteslutande af män, ehuru kvinnorna ju inom familjen intaga en minst lika viktig plats! Att männen utelutande diktera dessa lagar är därför ett ödesdigert misstag, ty de kunna eller vilja ej sätta sig in i kvinnornas åskådningssätt och sålunda tillbörligen taga hänsyn till deras lycka.

Också äro lagarna betydligt partiska i allt, som rör de gifta kvinnorna, ty de sakna helt och hållet de medborgerliga rättigheter, som lagen sent omsider tillerkänt de ogifta.

Ja, den gifta svenska kvinnan kan sägas stå »helt och hållet utom lagen», såvida hon ej velat begagna sig af vissa, ytterst litet betryggande undantagslagar, hvilka synas vara tillkomna mera »till namnet än till gagnet», så föga effektiva visa de sig i praktiken. Likväl gäller det mer i våra dagar än förr för de gifta kvinnorna att taga vara på sina intressen — ja, den utveckling affärlifvet fått, gör det till en tvingande nödvändighet för kvinnorna att skydda sin rätt för att på så sätt värna det egna hemmet och sina egna och barnens intressen.

Just i detta fall skulle kvinnorna vid lagstiftningen, om de själfva ville, kunna verka otroligt mycket godt. Äfven på andra områden, jag nämner blott i förbigående de båda stora frågorna: *sedlighetsfrågan* och *nykterhetsfrågan*, kunde de ingripa. Hur mycket arbete kräfvades ej just af kvinnorna, om framgång för dessa idéer någonsin skall kunna vinnas!

De svenska kvinnorna ha visserligen med all önskvärd ifver arbetat för båda dessa frågor, men de praktiska resultaten af arbetet kunna aldrig bli desamma nu, som om de själfva hade en röst med vid afgörandet.

Hvad hjälpa alla petitioner i världen, om man ej vid riksdagen kan vinna majoritet, och den majoriteten förskaffar eder just rösträtten. Det är ej nog med att önska vinna framgång åt sin sak, man måste äfven på ett praktiskt sätt veta arbeta för samma mål.

Skulle det nu kunna kallas »okvinnligt», om vi själfva arbetade på att förskaffa oss just det inflytande, som fordras för att verkamt kunna ingripa i lagstiftningens gång. Om vi genom energiskt arbete förskaffade oss medel i händerna att kunna förbättra

de lagar, som röra hemmet, sedligheten och nykterheten, allt frågor, som sedan urminnes tider legat kvinnorna långt närmare om hjärtat än männen! Ty dessa frågor äro *lifsfrågor* för kvinnorna och ingripa på det djupaste i hela deras tillvaro. Det kunde väl hända, att en och annan kvinna med ifver och hvarför inte äfven med framgång ägnade sig åt det politiska lifvet, men jag tror, att det säkerligen ej blefve många; däremot tror jag helt visst, att många tänkande kvinnor skulle begagna sig af sin rösträtt, för att främja hvad de ansåge vara godt och rätt.

Redan nu äro ju så otroligt många kvinnor uteslutande hänvisade till sitt eget arbete, skulle det då ej vara på sin plats, att äfven kvinnorna deltog i arbetet för att förskaffa sig inflytande på de frågor, som beröra det samhälle, för hvilket de arbeta, af hvilket de äro medlemmar, att de sökte skaffa sig medel i händerna till att förbättra sin ställning?

Jag skulle därför vilja föreslå de svenska kvinnorna, att de följde sina engelska systers exempel och rundt om i landet, hvar och en i sin mån, arbetade på att väcka intresse för rösträttssaken och framför allt sökte klargöra för de tvekande och rädda bland sina medsystrar, att det långt ifrån är okvinnligt och dåraktigt att vilja deltaga i stiftandet af lagar, som de själfva skola lyda, samt att på samma gång säga dem, att det är långt dåraktigare att med armarne i kors åse det rastlösa arbete, som pågår rundt omkring dem, utan att söka ernå det ringaste inflytande därpå till fromma för samhället.

Kata Dalström.

Ett afskedsbesök.

Skizz

af Gerda Meyerson.

(Forts. och slut).

Det var en kort dröm, och mitt hjärta sved, när min flickas trolöse fästman gifte sig med änkan. Jag sörjde lika mycket som Elsa själf, tror jag, och jag sörjde mest öfver att hon aldrig blef sig lik sedan. Vackrare blef hon, ansiktet blef så smalt och ögonen så allvarliga, och det klädde henne. Men det skälmaktiga barnet, som muntrade upp hela huset och tröstade en, när man var nedslagen eller sjuk, fanns inte mer. Med arbetet blef hon ännu ihärdigare än förut, aldrig begärde hon något nöje, och aldrig ville hon vara tillsammans med annan ungdom. Sällan gick hon ut annat än om kvällarna, när hon hämtade system i boden. Hon var fullkomligt frisk, hon åt och sof och talade aldrig om, att hon sörjde. Arbetet tycktes vara det enda hon frågade efter, och det var nog bra, men för mig, som själf slitit ut mig på att sy, var det en pina att se henne år efter år nöta bort sina bästa krafter utan något annat intresse än att beställningarna skulle bli färdiga på bestämd tid.

Ja, så länge Anna var hemma, gick det ändå an, men så blef hon gift. Det var en stor glädje, förstas, men för mig byttes den snart i sorg, ty ett år efter bröllopet reste det unga paret till Amerika. Nog gjorde jag allt hvad jag kunde för att afråda dem, men inga böner hjälpte, Anna var lika envis som hennes man. Och snart voro de borta, och vi fingo bref, att de hade det bra,

och i hvart bref talade de om, att Elsa och jag skulle komma efter, jag kunde behöfva hvilas mig — skrefvo de, och Elsa skulle nog lätt få arbete.

Jag svarade aldrig något på deras förslag, och jag talade inte ens om dem med Elsa. Och Elsa sade ingenting därom, men jag såg nog, att för hvart bref som kom, såg hon mer intresserad ut. Hvad jag inte såg var, att hon för hvar månad lade några kronor till i den lilla sparbössan, där hon hade sina enskilda förtjänster. Och först efteråt kom jag att tänka på, att Elsa var gladare på den tiden, än hon varit på länge förut.

Men sedan på sommaren fick jag reumatisk feber, och doktorn ville nödvändigt, att jag skulle resa bort och bada. Själf hade jag inga pengar, och när Elsa erbjöd mig sina besparingar, och jag såg att det kostade på henne att ge mig dem, sade jag naturligtvis nej först. Men då sade Elsa, jag minns så väl, hur hon sade. »Om du får veta att de här pengarne skulle ha användts till en biljett till Amerika, tar du den nog gärna, mamma lilla.»

Hvad hon skrämde mig! Jag tog mig det så när, att jag blef sjuk igen, för aldrig hade jag anat, att min Elsa på allvar funderade på att resa dit öfver. Och jag tackade Gud för sjukdomen, jag måste ju ta pengarna för att bli frisk till vintern, och jag förstod att han gjort mig så sjuk igen, emedan han inte ville, att Elsa skulle öfverge sin gamla mor.

Och det såg ut, som om hon inte längre tänkte på Amerika. Hon studerade inte systerns bref så flitigt som förut och samlade inte alls i sparbössan. Hon arbetade lika ifrigt med sömmen, men hennes lynne var inte det bästa, och syflickorna hade inte så glada dagar. Förtjänsten blef också mindre för oss, vi måste arbeta rastlöst, och ändå blef det ingenting öfver. Det var bara att sy och sy från morgon till kväll, om man ville ha något så när bra. Det enda, som afbröt enformigheten, var just brefven från Amerika, men dem var jag så rädd för, de kunde ju locka Elsa ifrån mig.

Och en dag — det är nu tre år sedan — kom det ett bref till Elsa, också det från Amerika, men ej med Annas stil, utan med en stor vacker utanskrift. Jag gick med det i fickan en hel timme, utan att våga ge henne det. Men när syflickorna hade gått och ätit middag och vi voro ensamma, tog jag fram det. Jag anade, att det var något ledsamt med brefvet, men jag tordes inte göra en enda fråga, medan Elsa läste de många tätt skrifna sidorna. Hon sade heller ingenting, men när hon läst det nästan till slut, gick hon in i sitt rum och stängde dörren.

Hvad jag var hjärtängslig, medan jag satt därute i ovisshet och väntade, utan att kunna smaka en bit af middagen. Jag vet inte, hur länge Elsa dröjde, för jag tyckte att det var en hel evighet. Men hon var som en annan människa, när hon kom ut till mig, så ung och glad såg hon ut. Och så fick jag höra brefvet. Aldrig hade jag kunnat drömma om något dylikt. Det var ett friarbref, och hade det inte kommit från det där landet, som redan tagit ifrån mig två af mina barn, skulle jag ha blifvit så glad öfver det. Tänk, det var från en barnsvän till Elsa, en gosse, som bott i samma hus som vi. Han hade lekt med henne, när hon var liten, och följt henne till skolan, när hon blef äldre. Han hade gifvit henne en present, när hon gick och läste, och han skref,

att det var i förtviflan öfver att hon förlovat sig, som han reste till Amerika. Nu bad han henne att komma dit och bli hans hustru. Var det inte som en saga? En gång hade han varit hemma, vi hade träffat honom som hastigast, men glömt honom snart igen. Då var han gift, men nu var han änpling utan barn och kunde bjuda Elsa ett bekymmerfritt lif. Han hade aldrig glömt henne — skref han — och hoppades, att hon hade någon vrå i sitt hjärta för en trogen barnsvän.

Det var ett så vackert och rörande bref, och jag grät, när jag läste det. Men sedan grät jag öfver mig själf, öfver att Elsa skulle resa ifrån mig. Ty hon var obeveklig från första stund. Inte var det kärlek till barnsvännen, som dref henne dit ut, utan, som hon sade, det var utsikten att få slippa ifrån det enformiga slafifvet vid symaskinen. Och mig ville hon ha med sig. Både Anna och Ragnar skulle taga emot mig med öppna armar, det visste vi ju.

Men jag var lika envis som alltid. Förr ville jag komma på fattighuset eller svälta ihjäl här hemma, än jag följde med. Elsa grät och bad mig. Amerika hade alltid varit hennes dröm, tillstod hon. För min del hade hon så länge stridit emot, men detta tillfälle till en tryggad framtid kunde hon inte låta gå sig ur händerna.

Hon hade fattat sitt beslut, hon var ledsen att behöfva lämna mig, men hon kunde inte afstå från att fara.

Så reste hon, ensam, utan att kunna språket, men med godt mod. Fästmannen hade skickat rikligt med respengar, han var äfven lycklig och väntade henne otåligt. Och jag stannade kvar och fortsatte samma släp som förut. . . .»

Fru Möller satte handen för ögonen och förblef tyst en lång stund.

Jag vet inte, om hon grät, men jag tordes inte störa henne, utan väntade tyst på, att hon skulle fortsätta.

Efter ett par minuter började hon igen, men i en helt annan ton. Förut hade hon berättat ifrigt, liksom jagad af de påträngande minnena, nu talade hon sakta, nästan mödosamt.

»De här åren, det är bara litet mer än tre år sedan Elsa reste, hvad de ha varit långa, nästan som tio andra! Så många bref som jag har fått! Alla tre skrefvo de så vänligt, Anna hade ett sådant treffigt rum för den gamla, Elsa längtade att få visa mig sin lilla gosse. Ragnar, han nästan erbjöd sig att komma och hämta mig. Alla tre sörjde de öfver, att jag skulle behöfva lefva så ensam, skrefvo de. Och jag längtade förstas efter dem allesammans, tänk att aldrig få se sina barnbarn, det kändes svårt. Men jag hatade Amerika, och jag skref, att hellre än jag satte min fot i det landet, ville jag sörja mig till döds i det gamla hederliga Sverige. Jag tröttnade inte på att upprepa det, men de tröttnade på att be mig komma. Deras bref blefvo mera sällsynta.

Och underligt var det, när ingen mer bad mig, att jag skulle komma, då önskade jag, att de skulle göra det.

Jag längtade så förfärligt och tyckte nästan det var omöjligt att hålla ut här hemma.

Men de sökte inte längre öfvertala mig. Pengar och presenter skickade de mig ibland, och därmed måste jag vara nöjd. Hvad jag sörjde öfver min hårdhet förut, hvad jag ångrade min envishet! Jag hatade Amerika mer

Att undervisa är bra, att förbättra sederna är bättre; ty ett samhälle har mera behof af dygd än af vetande och af hederligt folk mera än af lärdt.

Vestos.

fördöljande af sitt furstliga namn och därvid förvärfvat en skarp och djup inblick i förhållandena i den östra delen af vår världsdel. Isynnerhet ådagalade hon en ovanlig individualiseringsförmåga vid sina studier öfver de slaviska folktyperna, så att hennes bok erbjuder vida mycket mer sant och träffande angående ryssarne än flertalet beryktade reseverk.

Äfven till andra, delvis ännu aflägsnare länder, såsom till exempel Brasilien, har denna begåfvade dotter af det wittelsbachska huset företagit längre resor, därtill drifven af sin outtröttliga forskningsifver. År 1880 gjorde prinsessan en resa i Norge, hvilken utsträcktes ända till Nordkap, och från hvilken hon hemförde ett rikt utbyte af iakttagelser. Dessa studier öfver Skandinaviens land och folk, natur och kultur och öfver det norra ishafvet nedlade hon i ett nytt arbete, »Öfver polkretsen», försedt med talrika illustrationer och kartor. Den lärda kritiken och pressen tillmätte denna hennes nya bok fullt ut samma förtjänster som de tidigare. Våra nordiska förhållanden äro sålunda icke alldeles främmande för prinsessan Therese, då hon nu — visserligen för första gången, som vi tro — besöker Stockholm.

Utom genom sin vetenskapliga och literära begåfning utmärker sig prinsessan genom synnerligen vackra egenskaper. I fromhet och hjärtgodhet liknar hon sin tidigt bortgångna moder, den dyrkade prinsessan Augusta, född ärkehertiginna af Österrike, efter hvilken död dottern utöfvar ett intagande värdneskap i faderns hem och flitigt deltagar i dennes umgänge med konstens och vetenskapens män.

Dillan.

Vid den sorlande strand
invid löfskogens rand
ligger villan i kvällsol så luftig och fin.
Öfver gårdsplanens grus
faller dallrande ljus,
å veranda och vägg lyser slingrande vin.

Öppna fönsterna stå
utan hakarne på,
ty ej vind finns att röra vid blad eller gren.
Från rabatt, där i prakt
man har hafsnäckor lagt,
går en doft af resedor så böljande len.

Uti trädgården tyst
står af Flora en byst,
och på buskarnes grenar är ros invid ros.
Öfver gräset fontän
kastar pärlglitter hän,
och för stänket fly brokiga fjärlar sin kos.

I en halfskum berså
dröja älskande två,
och det hörs som en hviskning ur löfven ibland.

Utur villans salong
ljuder dämpad en sång;
å pianot därtill slår ackorder en hand.

Det melodiska klink
lockar kväll-stummad fink
att till fönsterkarm flyga med väckande drill.
Och där lyssnar han på,
huru tonerna gå,
hur de vagga i grönskan än af och än till.

Uti aftonsolsglans
fladdrar myggornas dans
öfver brygga, som speglar i vattnet sig blank.
Mellan säfven vid strand
simmar långsamt en and,
och en ekstock i vågplasket flyter så rank.

Under blommande lind
invid hägnande grind
står jag själf som förtrollad af syn, melodi,
af det dajliga bo
uti högsommarro . . .
Och re'n natten har skymt, när jag hunnit
förbi.

Fredrik Nycander.

De svenska kvinnorna och rösträtten.

Med anledning af en artikel i ett nummer af Idun om de engelska kvinnornas arbete i rösträttsfrågan ber jag om plats i Iduns spalter för nedanstående, rörande de svenska kvinnorna och samma sak.

Det arbete dessa nedlagt på att förskaffa sig politisk rösträtt är i det närmaste intet, och ej heller har, om man undantager redaktör Borgs motion i första kammaren om rösträtt äfven för kvinnor, någon vid riksdagen arbetat för denna sak.

De svenska kvinnorna, jag menar nu egentligen de bildade kvinnorna, tyckas i detta såväl som i många öfriga fall anse det bekvämast att låta männen arbeta för sig, för att sedan i god ro skörda frukten af andras möda, eller också törhända de tänka som så, »att landet styres med Guds hjälp oss förutan», som visst en sådan auktoritet som Anna Maria Lenngren sagt i »Råd till min kära dotter ifall jag hade någon.» Skada blott att ironien så hjärt lyser igenom — annars vore den auktoriten ej god att jäfva!

Hvilketdera nu de svenska kvinnorna tänka, låter jag vara osagdt, men faktum är, att hittills kunna vi ej tala om någon rösträttsrörelse alls bland de bildade kvinnorna här hemma.

Vanligen äro damerna så ytterst litet bevandrade i lagfrågor och allt hvad därtill hörer, att de ej inse, att just den politiska rösträtten på det djupaste ingriper i deras

eget, ja hela familjens förhållande, och att de, utan den, äro utestängda från snart sagdt allt ärligt inflytande på sakernas gång.

»Men kära ni, inte kunna ni väl vilja, att vi skola blanda oss i lagstiftningen, det vore då för tokigt,» säga nog många. Men det är just hvad ni både borde och kunde göra, mina ärade damer, om ni blott vore litet mera vakna och toge till vara edra egna intressen. Och det skulle vara till fromma ej blott för eder själfva, utan ock för hela samhället.

Icke för att jag just vill säga, det vore så önskvärdt för de frisinna att få en skara damer till valurnorna, ty det är nu en gång så, att kvinnorna i allmänhet äro konservativt anlagda, men af många andra skäl vore det väl, om kvinnor hade rösträtt.

Det finnes så många lagar, hvilka på det djupaste ingripa i hela familjelivets organisation, och dessa lagar stiftas nu uteslutande af män, ehuru kvinnorna ju inom familjen intaga en minst lika viktig plats! Att männen utelutande diktera dessa lagar är därför ett ödesdigert misstag, ty de kunna eller vilja ej sätta sig in i kvinnornas åskådningssätt och sålunda tillbörligen taga hänsyn till deras lycka.

Också äro lagarna betydligt partiska i allt, som rör de gifta kvinnorna, ty de sakna helt och hållet de medborgerliga rättigheter, som lagen sent omsider tillerkänt de ogifta.

Ja, den gifta svenska kvinnan kan sägas stå »helt och hållet utom lagen», såvida hon ej velat begagna sig af vissa, ytterst litet betryggande undantagslagar, hvilka synas vara tillkomna mera »till namnet än till gagnet», så föga effektiva visa de sig i praktiken. Likväl gäller det mer i våra dagar än förr för de gifta kvinnorna att taga vara på sina intressen — ja, den utveckling affärlslivet fått, gör det till en tvingande nödvändighet för kvinnorna att skydda sin rätt för att på så sätt värna det egna hemmet och sina egna och barnens intressen.

Just i detta fall skulle kvinnorna vid lagstiftningen, om de själfva ville, kunna verka otroligt mycket godt. Äfven på andra områden, jag nämner blott i förbigående de båda stora frågorna: *sedlighetsfrågan* och *nykterhetsfrågan*, kunde de ingripa. Hur mycket arbete kräfvades ej just af kvinnorna, om framgång för dessa idéer någonsin skall kunna vinnas!

De svenska kvinnorna ha visserligen med all önskvärd ifver arbetat för båda dessa frågor, men de praktiska resultaten af arbetet kunna aldrig bli desamma nu, som om de själfva hade en röst med vid afgörandet.

Hvad hjälpa alla petitioner i världen, om man ej vid riksdagen kan vinna majoritet, och den majoriteten förskaffar eder just rösträtten. Det är ej nog med att önska vinna framgång åt sin sak, man måste äfven på ett praktiskt sätt veta arbeta för samma mål.

Skulle det nu kunna kallas »okvinnligt», om vi själfva arbetade på att förskaffa oss just det inflytande, som fordras för att verksamt kunna ingripa i lagstiftningens gång. Om vi genom energiskt arbete förskaffade oss medel i händerna att kunna förbättra

de lagar, som röra hemmet, sedligheten och nykterheten, allt frågor, som sedan urminnes tider legat kvinnorna långt närmare om hjärtat än männen! Ty dessa frågor äro *livsfrågor* för kvinnorna och ingripa på det djupa i hela deras tillvaro. Det kunde väl hända, att en och annan kvinna med ifver och hvarför inte äfven med framgång ägnade sig åt det politiska lifvet, men jag tror, att det säkerligen ej blefve många; däremot tror jag helt visst, att många tänkande kvinnor skulle begagna sig af sin rösträtt, för att främja hvad de ansåge vara godt och rätt.

Redan nu äro ju så otroligt många kvinnor uteslutande hänvisade till sitt eget arbete, skulle det då ej vara på sin plats, att äfven kvinnorna deltog i arbetet för att förskaffa sig inflytande på de frågor, som beröra det samhälle, för hvilket de arbeta, af hvilket de äro medlemmar, att de sökte skaffa sig medel i händerna till att förbättra sin ställning?

Jag skulle därför vilja föreslå de svenska kvinnorna, att de följde sina engelska systers exempel och rundt om i landet, hvar och en i sin mån, arbetade på att väcka intresse för rösträttssaken och framför allt sökte klargöra för de tvekande och rädda bland sina medsystrar, att det långt ifrån är okvinnligt och dåraktigt att vilja deltaga i stiftandet af lagar, som de själfva skola lyda, samt att på samma gång säga dem, att det är långt dåraktigare att med armarne i kors åse det rastlösa arbete, som pågår rundt omkring dem, utan att söka ernå det ringaste inflytande därpå till fromma för samhället.

Kata Dalström.

Ett afskedsbesök.

Skizz

af Gerda Meyerson.

(Forts. och slut).

Det var en kort dröm, och mitt hjärta sved, när min flickas trolöse fästman gifte sig med änkan. Jag sörjde lika mycket som Elsa själf, tror jag, och jag sörjde mest öfver att hon aldrig blef sig lik sedan. Vackrare blef hon, ansiktet blef så smalt och ögonen så allvarliga, och det klädde henne. Men det skälmaktiga barnet, som muntrade upp hela huset och tröstade en, när man var nedslagen eller sjuk, fanns inte mer. Med arbetet blef hon ännu ihärdigare än förut, aldrig begärde hon något nöje, och aldrig ville hon vara tillsammans med annan ungdom. Sällan gick hon ut annat än om kvällarna, när hon hämtade systemen i boden. Hon var fullkomligt frisk, hon åt och sof och talade aldrig om, att hon sörjde. Arbetet tycktes vara det enda hon frågade efter, och det var nog bra, men för mig, som själf slitit ut mig på att sy, var det en pina att se henne år efter år nöta bort sina bästa krafter utan något annat intresse än att beställningarna skulle bli färdiga på bestämd tid.

Ja, så länge Anna var hemma, gick det ändå an, men så blef hon gift. Det var en stor glädje, förstås, men för mig byttes den snart i sorg, ty ett år efter bröllopet reste det unga paret till Amerika. Nog gjorde jag allt hvad jag kunde för att afråda dem, men inga böner hjälpte, Anna var lika envis som hennes man. Och snart voro de borta, och vi fingobref, att de hade det bra,

och i hvart bref talade de om, att Elsa och jag skulle komma efter, jag kunde behöfva hvilat mig — skrefvo de, och Elsa skulle nog lätt få arbete.

Jag svarade aldrig något på deras förslag, och jag talade inte ens om dem med Elsa. Och Elsa sade ingenting därom, men jag såg nog, att för hvart bref som kom, såg hon mer intresserad ut. Hvad jag inte såg var, att hon för hvar månad lade några kronor till i den lilla sparbössan, där hon hade sina enskilda förtjänster. Och först efteråt kom jag att tänka på, att Elsa var gladare på den tiden, än hon varit på länge förut.

Men sedan på sommaren fick jag reumatisk feber, och doktorn ville nödvändigt, att jag skulle resa bort och bada. Själff hade jag inga pengar, och när Elsa erbjöd mig sina besparingar, och jag såg att det kostade på henne att ge mig dem, sade jag naturligtvis nej först. Men då sade Elsa, jag minns så väl, hur hon sade. »Om du får veta att de här pengarne skulle ha användts till en biljett till Amerika, tar du den nog gärna, mamma lilla.»

Hvad hon skrämde mig! Jag tog mig det så när, att jag blef sjuk igen, för aldrig hade jag anat, att min Elsa på allvar funderade på att resa dit öfver. Och jag tackade Gud för sjukdomen, jag måste ju ta pengarna för att bli frisk till vintern, och jag förstod att han gjort mig så sjuk igen, emedan han inte ville, att Elsa skulle öfverge sin gamla mor.

Och det såg ut, som om hon inte längre tänkte på Amerika. Hon studerade inte systers bref så flitigt som förut och samlade inte alls i sparbössan. Hon arbetade lika ifrigt med sömmen, men hennes lynne var inte det bästa, och syflickorna hade inte så glada dagar. Förtjänsten blef också mindre för oss, vi måste arbeta rastlöst, och ändå blef det ingenting öfver. Det var bara att sy och sy från morgon till kväll, om man ville ha något så när bra. Det enda, som afbröt enformigheten, var just brefven från Amerika, men dem var jag så rädd för, de kunde ju locka Elsa ifrån mig.

Och en dag — det är nu tre år sedan — kom det ett bref till Elsa, också det från Amerika, men ej med Annas stil, utan med en stor vacker utanskrift. Jag gick med det i fickan en hel timme, utan att våga ge henne det. Men när syflickorna hade gått och ätit middag och vi voro ensamma, tog jag fram det. Jag anade, att det var något ledsamt med brefvet, men jag tordes inte göra en enda fråga, medan Elsa läste de många tätt skrifna sidorna. Hon sade heller ingenting, men när hon läst det nästan till slut, gick hon in i sitt rum och stängde dörren.

Hvad jag var hjärtängslig, medan jag satt därute i ovishhet och väntade, utan att kunna smaka en bit af middagen. Jag vet inte, hur länge Elsa dröjde, för jag tyckte att det var en hel evighet. Men hon var som en annan människas, när hon kom ut till mig, så ung och glad såg hon ut. Och så fick jag höra brefvet. Aldrig hade jag kunnat drömma om något dylikt. Det var ett friarbrief, och hade det inte kommit från det där landet, som redan tagit ifrån mig två af mina barn, skulle jag ha blifvit så glad öfver det. Tänk, det var från en barnsvän till Elsa, en gosse, som bott i samma hus som vi. Han hade lekt med henne, när hon var liten, och följt henne till skolan, när hon blef äldre. Han hade gifvit henne en present, när hon gick och läste, och han skref,

att det var i förtviflan öfver att hon förlovat sig, som han reste till Amerika. Nu bad han henne att komma dit och bli hans hustru. Var det inte som en saga? En gång hade han varit hemma, vi hade träffat honom som hastigast, men glömt honom snart igen. Då var han gift, men nu var han änklings utan barn och kunde bjuda Elsa ett bekymmerfritt lif. Han hade aldrig glömt henne — skref han — och hoppades, att hon hade någon vrå i sitt hjärta för en trogen barnsvän.

Det var ett så vackert och rörande bref, och jag grät, när jag läste det. Men sedan grät jag öfver mig själf, öfver att Elsa skulle resa ifrån mig. Ty hon var obeveklig från första stund. Inte var det kärlek till barnsvännen, som dref henne dit ut, utan, som hon sade, det var utsikten att få slippa ifrån det enformiga slaflifvet vid symaskinen. Och mig ville hon ha med sig. Både Anna och Ragnar skulle taga emot mig med öppna armar, det visste vi ju.

Men jag var lika envis som alltid. Förr ville jag komma på fattighuset eller svälta ihjäl här hemma, än jag följde med. Elsa grät och bad mig. Amerika hade alltid varit hennes dröm, tillstod hon. För min del hade hon så länge stridt emot, men detta tillfälle till en tryggad framtid kunde hon inte låta gå sig ur händerna.

Hon hade fattat sitt beslut, hon var ledsen att behöfva lämna mig, men hon kunde inte afstå från att fara.

Så reste hon, ensam, utan att kunna språket, men med godt mod. Fästmannen hade skickat rikligt med respengar, han var äfven lycklig och väntade henne otåligt. Och jag stannade kvar och fortsatte samma släp som förut. . . .»

Fru Möller satte handen för ögonen och förblef tyst en lång stund.

Jag vet inte, om hon grät, men jag tordes inte störa henne, utan väntade tyst på, att hon skulle fortsätta.

Efter ett par minuter började hon igen, men i en helt annan ton. Förut hade hon berättat ifrigt, liksom jagad af de påträngande minnena, nu talade hon sakta, nästan mödosamt.

»De här åren, det är bara litet mer än tre år sedan Elsa reste, hvad de ha varit långa, nästan som tio andra! Så många bref som jag har fått! Alla tre skrefvo de så vänligt, Anna hade ett sådant treffigt rum för den gamla, Elsa längtade att få visa mig sin lilla gosse. Ragnar, han nästan erbjöd sig att komma och hämta mig. Alla tre sörjde de öfver, att jag skulle behöfva lefva så ensam, skrefvo de. Och jag längtade förstås efter dem allesammans, tänk att aldrig få se sina barnbarn, det kändes svårt. Men jag hatade Amerika, och jag skref, att hellre än jag satte min fot i det landet, ville jag sörja mig till döds i det gamla hederliga Sverige. Jag tröttnade inte på att upprepa det, men de tröttnade på att be mig komma. Deras bref blefvo mera sällsynta.

Och underligt var det, när ingen mer bad mig, att jag skulle komma, då önskade jag, att de skulle göra det.

Jag längtade så förfärligt och tyckte nästan det var omöjligt att hålla ut här hemma.

Men de sökte inte längre öfvertala mig. Pengar och presenter skickade de mig ibland, och därmed måste jag vara nöjd. Hvad jag sörjde öfver min hårdhet förut, hvad jag ångrade min envishet! Jag hatade Amerika mer

än någonsin, men alla mina tankar voro beständigt där.

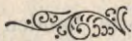
Så kom för en månad sedan ett bref från Ragnar. Han hade blifvit änkring med tre små barn, och han var så förtviflad, stackare. Det tog jag som ett tecken från himmelen, fröken! Jag ville resa till San Francisco och bo hos honom och sköta om de små. Och jag skref med detsamma. Gud skall nog skänka mig krafter — skref jag — det är nog hans vilja, att jag skall resa, annars hade han inte väckt en sådan längtan efter er alla i mitt hjärta. Det kändes riktigt godt att få ödmjuka sig och skriva så, och jag fick sådana kära, vänliga bref till svar från alla tre barnen. Och nu är jag så långt, att jag reser i öfvermorgon, ser fröken.»

Hon drog sjalen om sig och reste sig upp. »Jaja, det är allt underligt att tänka, att man på gamla da'r skall dit bort ändå» — suckade hon.

»Och nu får jag säga adjö och tacka för den här stunden! Det har varit» — hennes röst darrade, och hon kramade min hand mellan sina båda — »det har varit en sådan lättnad att få tala om det riktigt, alltsammans.»

Hon neg och neg, under det tårarna runno utför hennes skrynkliga kinder, och mumlade något, som jag inte hörde, till tack för min önskan om en lycklig resa. Så släppte hon min hand med ett plötsligt ryck, och innan jag kom mig för att följa henne, hade hon skyndat ut i tamburen, öppnat dörren och gått.

Stackars gumma! Lifvet hade handskats hårdt med henne. Kanske skulle hon komma att få sina gladaste dagar just därborta i det afskydda och nu likväl så efterlängtade Amerika.

Om väggens prydnader.

Af Nicke Nuck.

(Forts. o. slut.)

Måleriet torde nog vara den konst, som äger uttrycksmedel att bäst göra sig omtyckt i vidsträckt krets, och hvad särskildt taflan beträffar, har dess lämplighet som prydnad för väggen så fått burskap i allmänna medvetandet, att ett hem för att vara fullständigt — jag vill ej säga möbleradt, men orneradt — ej bör sakna en eller flere tafvor på väggen.

Detta är nog godt och väl och lyckligt nog för den konstutövande artisten, endast att det som taflan framställer och det sätt, på hvilket detta sker, få vara hufvudsak samt färgernas och den mer eller mindre glänsande ramens effekt mot omgifningen bisak. Ty konsten kan och bör också vara dekorativ, men på samma gång eller rättare framför detta tillåter den oss ställa högre fordringar på sig. Ett verkligt konstverk inom måleriets område skall med riktig teckning och färgernas mjuka sammansmältning tilltala ögat, men det skall äfven genom det ämne det behandlar och genom den idé det för fram tala och tala godt till vår inre människa. Det är konstens uppgift att verka lyftande, förädlande och vederkvickande. I vår oroliga värld, där så många materiella omsorger trycka oss, står konsten, uttrycket för det sköna, det sanna, det harmoniska, och vill väcka tankar på ett högre, ett andeligen rikare lif, som vår ande i grunden trår efter, men hvilken längtan ofta förkväfvades.

Ställa vi sålunda stora fordringar på konsten (och vi icke endast kunna göra detta, utan vi skola det äfven), må vi ej glömma att själfva — om vi omgifva oss med konstens verk och sålunda visa oss intresserade däraf — också verkligen vara det och söka förstå, hvad den vill gifva oss; och detta konstförstånd och den därmed förenade kärleken till konsten (ty det man förstår, det lär man äfven älska) blir den bästa rådgifvaren vid valet af konstverk för smyckandet af våra hem.

Det myckna kram, som genom det i våra dagar

vanliga sysslandet med penseln bringas i dagen, skall lefva dagsländans korta lif, och när modeströmningen kastar om, dö lika hastigt som den. Allt skräp, som utan innehåll skrytar på våra väggar, utan att vara till glädje för någon, kan lika gärna eller hellre vara borta. Fråga dig själf, för hvad hänger detta här, eller hvarför skall jag gifva detta ett rum på min vägg. Svarar du dig själf uppriktigt, att det endast är för att det brukas så, låt det då vara ogjordt. Du gör dig själf en stor tjänst, då du ej dömer dig att dagligen gå och se på något, som ej tillfredsställer ditt öga.

Jag har i det här sagda sökt framhålla, hvad som bör vara drifhjulen för all dekoration: ett inre behof efter skönhet och trefnad, och jag har sökt visa, hur konsten, genom de alster dess ämnessvenner forma, hjälpande räcker oss sin hand vid mättandet af denna längtan.

Vid konstens sida står konstindustrien, som genom att gifva ädel form, lämplig ornering och behaglig färg åt föremål afsedda för det nyttiga, gör dem tilltalande för vårt formsinne och vår skönhetskänsla, hvarigenom de väl försvara den plats som prydnader vi gifva dem vid sidan af den egentliga konstens alster.

Men utom dessa föremål — konstens och konstindustriens — ha vår förskräckelse för tomma väggar och kärlek till prydnader och särskildt väggprydnader med fantasien och reproduktionsförmågan till hjälp framalstrat en annan utomordentligt rik flora inom väggdekorationen, som också bör ägnas några ord.

För att klargöra, hvad jag åsyftar, vill jag nämna, hur tanken första gången uppstod hos mig att i Idun säga några ord om väggens prydnader. Det var vid genomläsandet af några i tidningens frågoafdelning framställda spörsmål angående denna sak. Frågor framställdes, hur man af en del uppräknade småsaker — jag erinrar mig särskildt, att kotiljongsdekorationer och porträtt från cigarettlådor nämndes — skulle kunna sammansätta några nätta prydnader för väggen; och frågor samt råd i samma väg ha sedermera då och då återkommit. Det är ju gifvet, att om man med sådant lapprigt vill belamra sina väggar och känner sig tillfredsställd därmed, har man endera sin smak förskämd, eller också, och detta troligare, ligger den ännu i träda.

Ty, utgående ännu en gång därifrån, att det är ett inre behof, som skall mättas, en längtan efter något vackert för öga och tanke att dröja vid, som skall tillfredsställas, kan man ju icke neka till, att den andeliga föda, bestående af dylikt skräp, som räcket det hungrande sinnet, är ytterst farlig, och det samma gäller många af de föremål, som med rang, heder och värdighet af prydnader rekommenderas och användas. Se vi till exempel på dessa torkade ängarnas blomster i makartbuketterna, dessa påfågelsfjädrar, dessa konstgjorda fjärlar, spindlar och annat kryp, dessa draperier, solfjädrar, parasoller, sköldar, rosetter, öferspunna flaskor, allt detta krims krams, som mer eller mindre vingligt håller sig kvar på våra väggar, allt detta »som visserligen ej» — som man ibland, utom i praktiken, får lära, på samma gång man får något råd — »så länge bibehåller sig, men som ej heller kostar så mycket i tid och penningar,» så måste vi också medgifva, att det i allmänhet skänker bra liten valuta, men däremot ej underskrifva betyget om tiden, så länge ännu damm alstras och trifves på vår jord. Ty om också själfva tillverkningen går fort nog, tänk bara på all den tid, som fordras för att hålla allt putsadt, ty vi skola icke ens antaga, att någon, som genom dekorativa anordningar visar sig äga skönhetsinne, saknar den därmed besläktade kardinaldygden: renlighetskänsla.

Emellertid är det ej min mening att bryta stafven öfver all fantasidekoration, ty med små medel kunna mängden gång vackra och tilltalande anordningar se dagen. Och just detta, om de äro tilltalande, om de hafva något att säga oss, berättigar dem till en plats i vårt hem. Fråga vi här efter, få icke endast verkliga konstverk rum där, utan vi gifva också — på samma gång mycket intetsägande skräp faller igenom — plats åt anspråkslösa saker, sådant som kanske mängden gång totalt saknar konstvärde, men som af ägaren skattas högt, därför att dess åsyn påminner honom om personer och händelser, vid hvilka hans tanke gärna dröjer. Sådant är dels porträtt — det faller ju af sig själf att den mest urblekta fotografi i den enklaste ram, på hvilken ägarens blick med kärlek, ömhet eller glädje hvilat, står i värde öndligt före mycket annat och väl försvarar sin plats, — dels föremål, ofta rent bagateller, som för andra blifva stumma, men för ägaren gömma nyckeln till rika minnens skattkammare. Jämföra vi t. ex. en liten vissnad krans, som en gång

gafs och togs vid något för ägaren minnesrikt tillfälle, och en ståtlig köpt makartbukett, vid hvilken ingenting annat fäster än möjligen damm, är det ej svårt att afgöra, vilkendera bör få hedersplatsen. Om smaken ligger i träda, skulle det vara kärt om mina ord kunde verka som ett litet spadtag däri, eller — för att öfvergifva bildspråket: om vi, utan att göra klart för oss, hvad upphof och mening äro, af andras exempel lockas att besinningslöst samla omkring oss hvarjehanda konstartiklar, må då det sagda förmå ögat att med sund kritik mönstra de dekorativa anordningarna, och mätte denna syn på tingen förända en liten gallring, där så behöfvades.

All dekoration är en frivillig sak, den skall skänka oss trefnad och glädje, ej den tomma glädje, som består däri, att man fått sitt hem lika fullplockadt som de bekantas, utan den som upplifvar sinnet, som utgör den andliga motvikt, som håller själen ung gent emot de materiella tryckande bördorna.

Lyckönskingsadressen

till

kronprinsessan Lovisa af Danmark

öfverlämnades förliden fredag af denna tidnings utgifvare till H. K. H. vid den audiens, som sagda dag blifvit honom beviljad. H. K. H. kronprinsessan uttalade sin lifliga tacksamhet och sin oförställda förvåning öfver, att man ännu trots de många årens skilsmässa hade henne i så kär hågkomst i hennes älskade gamla fosterland. Och såväl kronprinsessan som hennes gemål förklarade sig sätta ett mycket högt värde på den hyllning, som genom den så talrikt undertecknade adressen kom dem till del. Båda sade sig ock mycket väl känna till »Idun» samt huru allmänt spridd den vore inom Sverige.

Audiensen, i hvilken samtidigt ytterligare några få personer deltog under ledning af svenske ministern i Köpenhamn, baron Beck-Friis, varade naturligtvis endast en kort stund, då ju en mängd andra deputationer väntade på företräde. Närvarande vid audiensen voro för öfrigt kronprinsparets alla barn.

Hvad lyckönskingsadressen eljes beträffar, kunna vi nämna, att bland de oräkneliga adresser, som vid silfverbröllopsfesten till det danska kronprinsparet aflämnats, adressen med de nära fjorton tusen svenska kvinnornas underskrifter ej torde hafva väckt den minsta uppmärksamheten.

Barnteatrarne i Paris.

För Idun af

Jane Germandt-Claine.

Så fort Guignol — Paris' Kasper — väl uppenbarar sig i Luxembourgsträdgården och Champs-Élysées, hjälper det icke, om Polichinelle gör sitt bästa i den lilla eleganta barnteatern vid Galerie Vivienne, ty dess väggar stå tomma, men vill man se den lilla salongen fullsatt, skall man gå dit en

söndagsförmiddag om vintern under en af dessa matinéer, som äro pariserbarnens dröm, och där mannen med den dubbla puckeln börjar med att trolla och slutar med att dela ut presenter såsom belöning för den drägliga franska motsvarighet till hvad som på andra sidan kanalen lätt skulle urarta till söndags-skolefullkomlighet. Det är nämligen genom Polichinelles händer en pariserpappa eller mamma stundom uppmuntrar dygden med en docka eller en Noaks ark, hvilken gifva under skallande applåder öfverlämnas till den lycklige mottagaren, som aldrig är för liten att uppskatta hvad äran kan skänka af tillfredsställelse och tjusning.

Teaterns publik är sammansatt af alla stånd, men arbetaren, som kanske ger ut en half dagspenning, för att hans bleka flickunge en gång skall få sig ett riktigt godt skratt, försvinner bland den kompakta majoriteten af borgerliga fäder och mödrar, hvilkas breda ryggar deras blomstrande söner och döttrar äro kallade att ärfva. När dessa små, påpalsade och med händerna i kavajfickor eller muffar, stå i kö utanför teateringången, anta de något af det till hälften tåliga, till hälften uttråkade allvar, som kännetecknar den stora publiken, när den väntar utanför Théâtre Français eller Odéon. Det unga ämnet till en blifvande klubb- eller sportsman betraktar en annan obekant framtidsvariant af typen med detta ögonkast, som är så fullkomligt blottadt på hvarje slag af uttryck, att ingenting kan vara mera likgiltigt korrekt, och den unga damen, hon, som vet med sig själf, att det icke är en plym på hennes hatt, som icke sitter som den skall sitta, icke ett veck på hennes klädning, som icke faller efter konstens sista regler, undersöker med hela den oförbehållsamma nyfikenheten af sina sex år, om den eller den lilla grannen också är chic. Och trots allt detta förstår hennes lilla ansikte att bibehålla ett oåtergiftigt något af förnäm slutenhet, som återspeglar den omiskänliga reserven i modrens eller stora systems blick på omgifningen. Men vid sidan om dessa små försigkomna får man också se barnaanleten, hvilka stråla vid tanken på Polichinelle, och när hela denna lilla värld väl passerat biljettluckan, när man äntligen tagit af rock och kappa och kommit in i teatersalongen, tyckes förväntningens spänning gripa alla dessa unga damer, hvilka med graciösa vridningar på sina små axlar sätta sig till rätta i stolen, liksom de se mamma eller stora syster göra, och alla dessa unga män, hvilka liksom pappa vända sig om och underkasta publiken en flyktig granskning. Anblicken af dessa småflickor med luftigt utkammadt hår och dessa smågossar med allvarligt benad lugg eller med långa lockar nedför ryggen och utöfver skuldrorna har något oemotståndligt intagande, och man skall bara se, hvilken ljusning det far öfver dessa ansikten, när ridån går upp och Polichinelle träder in med sitt sminkade ansikte och sin gula och röda sidenkostym. Han gör trollkonster — och hur vidga sig icke alla dessa ögon, som icke förlora en enda af hans rörelser, hur förvånad är man icke, när han skakar hundratalens små trikolorer ur en tom hög hatt, och med hvilken ifver sträcker man icke ut händerna, då ouvreusen delar ut dem i salongen. Den svärtade negern, som sedan kommer in och spelar dragharmonika och dansar negerdans med sina långa klappande skor, har icke hälften så mycket framgång, och när en pjerrot återger en hundvalps grad-

vis växande skicklighet i att skälla, när han härmar kattornas jamande och det sedesamt afvärjande kackel, hvarmed en ung höna besvarar tuppens entusiastiskt galande hyllning, är det icke barnen som skratta mest, det är mamma och stora syster, hvilken redan varit med om balerna och tror, att hon känner lifvet.

Pantomimen, som följer efter, är mera ägnad att roa de små. Det är den eviga och oemotståndliga historien om den själfsväldige pojken, som spelar sin omgifning spratt på spratt, och den unga publiken jublar af belåtenhet öfver att se sina kära odygder gå igen på de bräder, som föreställa världen, i synnerhet som moralen äger den äkta franska ingifvelsen att göra sig så liten som möjligt, när den äntligen har sin oundvikliga entré inemot slutet. Det hela har en fart, en fläkt, en lätthet, som kan muntra äfven de vuxna, men det är de smås anmärkningsvärda man skall höra under mellanakten, när ouvreusen gjort sin rond med kakbrickor och hela parkett åter tårtor eller förlorar sig i njutningen af att suga på dessa långa karameller, som parisermättingarna veta att hålla i sina behandskade händer på ett sätt, som inga barn i världen skulle kunna göra dem efter.

»Pas commode—hein?—celui-là», utbrister ur djupet af sin öfvertygelse en pojke på en sex—sju år. Det är pantomimhjälten han tänker på och farfar han vänder sig till, och denne patriark, som troligen känner en annan byting, hvilken icke är *commode* han heller, ser på gunstlingen med en oefterhärmlig blick af godt förstånd.

Efter mellanakten kommer nöjets glanspunkt — Polichinelles utdelning af de förseglade paket, som man anförtrott honom före representationens början, medan han ännu var en herre i svart redingote som alla andra. Han inleder högtidligheten med ett litet föredrag, fullt af smickrande allvar, och ropar därefter upp namnet på den lycklige, som han äger att belöna. Det är pantomimens unge beundrare, som först blir framkallad. Mycket rak i sin lilla sammetsblus med spetskragen, men med ett brunlockigt hufvud, som han redan vet bära med intagande ledighet, springer han, rask och vacker, upp på scenen.

»Monsieur,» säger Polichinelle, alltjämt i samma allvarsfulla ton, »det är mig en glädje att som en uppmuntran för den flit ni ådagalägger i edra studier få lämna er en liten gifva från Polichinelle den äldre, min högtärdade far, men på samma gång torde ni tillåta mig att uttala den förhoppningen, att vissa kantigheter i ert uppförande måtte utjämnas. Nu vill det synas, som om ni inte alltid skulle vara riktigt lätt att handskas med — inte så alldeles *commode*.»

»Det är sant, herr Polichinelle!» utbrister gossen, högt och käckt, medan farfar strålar och den vuxna publiken, vunnan af den lilles stolta och säkra later, ger sin sympati tillkänna i ett halfkväfadt mummel af betagna utrop.

»Ni skall ändra er — *je l'espère, monsieur,*» säger Polichinelle högtidligt.

»Monsieur,» svarar gossen med en bugning och ett leende, som borgar för att de spirituella männens ras ännu kan räknas på generationer i Frankrike, »*je l'espère — comme vous.*» Och så vänder han tillbaka till farfar, följd af en smattrande salva af applåder, som först tystnar, då Polichinelle ropar upp ett annat namn och en förtjusande ljus-

klädd bébé, som icke ser ut att kunna taga många steg på egen hand, alldeles ensam traskar upp på scenen, där ett paket, som nästan är större än hon själf, ligger och väntar på den lilla. Hon griper om det med båda händerna: »Tack, herr Polichinelle!» säger hon öfverlycklig, och herr Polichinelle bär både henne och paketet ned på parkett.

Gränsen är upphäfd mellan teatertiljorna och salongen, man ropar upp de större, liksom man ropar upp de små, men det är nästan för starkt, när en förvuxen flickunge, omöjligt lång och olycklig öfver sin längd, mottar en docka ur Polichinelles händer, medan hon ser ut att vilja sjunka genom golvet, då han, nästan lika generad som hon, på initiativ af någon obarmhärtigt ungdomlig mamma, som icke kan försona sig med tanken på att hon snart har en stor dotter, förklarar, att han hört en fågel sjunga om, att mademoiselle ibland brister i artighet emot sin guvernant.

Det är ett hån att applådera det arma barnet, och som om själfve Polichinelle hade medlidande med henne, gör han ett hastigt slut på den pinsamma scenen genom att låta dela ut skallror i salongen och be orkestern spela upp en marsch, hvilken det står publiken fritt att accompagnera.

Man skrattar, man skriker, man skramlar med skallror, och så befäster han sitt välde, den populäre herr Polichinelle, men det hindrar icke, att man öfverlämnat honom och hans teater åt sitt öde. Nu är det i Luxembourgsträdgården och i Champs-Elysées, som det yngsta Paris roar sig hela de långa soliga dagarna. Där har man de små ekipagen, förspända med getter, där har man karusellen, gungorna, mannen som kan trolla, och sist Guignol, den oemotståndlige fader Guignol, rodockan af ålder, som alltid äger sin publik af gatpojkar, af sysslolöst tjänstefolk och af barn. I den nya eleganta teatern i Tuileritrdgården, där man får titta på honom inför ett brådskrank, som svart-sjukt afstänger alla dem, hvilka icke kunna betala, slår han dock oftast sitt hufvud i väggen inför tomma eller halftomma bänkkrader; — det är icke så man vill se honom, det är i det fria, där ett rep skiljer dem, som ha råd att ge ut två sous, ifrån de andra, men där ingen är utestängd. Föreställning efter föreställning stå de där, de sysslösa, hvilkas tid icke är pengar — alla de platssökande, som komma från kommissionskontoren, och gaminerna, hvilkas fröjd det är att drifva. Och genom denna lefvande massa tränga sig barnen med sina bonner eller med pappa och mamma, hvilka ibland bevarat förmågan att skratta lika godt som de små, när Guignol utdelar slag till höger och vänster med den oundvikliga käppen, som slutligen dansar på hans egen rygg. Ty hur äfventyret än växlar, beroende på rikedomens af dekorationer och frodigheten af de respektive teaterledarnes fantasi, förblir slagsmålet föreställningens eviga intresse, liksom det öfverallt och alltid är Gavroche, parisergaminen, som öfverlistar domaren, gendarmen och själfva pappa Guignol och som med aldrig svikande fintlighet förstår att undvika hugg och slag. Han är favoriten, och när han befinner sig i klämman, när hans pappa är på jakt efter skälmen och frågar, om då ingen vet, hvar han kan vara, är det hundratalens små röster, som skrika »nej». Och hur förtjust är man icke, när bytingen tages i förhör af domaren eller gerdarmen och svarar »ja, nej» på alla frågor, tills ransakarna

fulla af förtvifvan slå sina trähufvuden i rampen och Gavroche begagnar sig af ögonblicket för att efter ett par välriktade käpprapp försvinna i en kuliss.

Slyngeliffighetens triumf, föräldramyndighetens och rättvisans bedröfliga nederlag — allt detta är icke vidare vackert, icke vidare lärorikt, men hvad betyder det, när det väcker denna barnaglädje, när det framkallar dessa skratt, som göra fäder och mödrar så lyckliga, och som äro de mest klingande ackorden i världsstadens rika melodi.

När åskan går.

De mest storslagna naturföreteelser, som yppa sig för dödliges blickar, bli ofta obeaktade och göra intet intryck endast på den grund, att de äro så alldagliga. Hvem darrar för solens nedgång? Hvem faller i hänförelse, då hon uppstiger i all sin glans? Blott de sentimentalaste bland de sentimentala, och dessa löpa ändå nästan fara att göra sig till åtlöje därmed.

Men det gifves andra företeelser, hvilka återkomma lika naturligt och under gifna förutsättningar och trots detta väcka ångest och förskräckelse, icke minst hos det s. k. »svaga könet». Vi syfta på sommardagarnes oväder. Och dock är dagarnes och årstidernas vaxling under årets lopp oändligt mycket farligare för allt lif, isynnerhet människornas, än alla oväder sammanlagda under samma tidrymd. En enda natts vårfröst dödar mer än hela sommarens hagel, och den menlösa cigarens obevakade glöd sticker flere hus i brand än den eld, som ljungar från himmelen.

När åskan går, pläga ängsliga naturer iakttaga en mängd mer eller mindre förnuftiga försiktighetsmått, hvarigenom de tro sig skyddade för dess fruktade makt. De släcka elden på härden, emedan det heter, att den uppstigande röken kan blifva en ledare för blixten. De församla sig i ett rum, så mycket som möjligt i midten af detsamma och på afstånd från skorstensmuren, på det att en blix, som träffar denna eller väggarne, ej skall nå dem. Somliga påstå att man måste stänga fönstren och ej gå i dörrarne, på det intet drag må uppstå, under det andra förmena, att man bör hålla fönster och dörrar öppna för att undvika faran af kväfning i händelse af ett åskslag och gifva de halfbedöfvade tillfälle att komma ut. Förståndigast är att undvika drag, men hålla ett fönster öppet. De riktigt hjärtskrämda kunna tillochmed falla på den idén att gömma sig i källaren. Men blixten fladdrar icke som en dufva in genom fönstret, han tar sin väg från ofvan nedåt och tvärtom och uppsöker lika gärna källaren som takåsen. Men ve dem, som vid en plötslig brand befinna sig i källaren!

Rådligt är att under ett åskväder icke ställa sig i den öppna porten eller i närheten af skvalande takrännor. För dem, som öfverraskas af oväder på öppna fältet, har man äfven hört många förhållningsregler predikas. Man skall springa af alla krafter, säga somliga, för att nå ett skyddande tak. Men andra hålla före, att blotta draget vid springandet kan leda blixten! Så heter det, att ingenting är farligare än att på öppna fältet vara det enda uppstående föremålet — alltså in i skogen! Men från andra håll var-

nas bevekligen för träden: aldrig bör man i åskväder ställa sig under ett träd. I synnerhet skulle ekarne vara farliga. Förnuftigast är emellertid att gå den väg, man är på, lugnt fram, som om ingenting passerade. Kastar mig stormen till marken, då må jag åter stå upp; blir jag våt in på bara kroppen, så kan jag väl sedan bli torr; och råkar mig blixten, så kan det lika väl ske hvarhelst på vida jorden.

Man har uppfunnit åskledaren. Dess nytta kan hvarken teoretiskt eller af erfarenheten bestridas, men dess förnämsta uppgift ligger utan tvifvel däri, att de människor, som bo under dess spira, känna sig trygga. Ty denna känsla af säkerhet, detta herravälde öfver ångesten är egentligen det viktigaste vi kunna uppnå gent emot okufliga naturkrafter. Den oförnuftiga rädslan för hvarje oväder under ett helt lif är väl mycket sämre än till och med en blix, som för en gång slår ned i gafvelkrönet. Från blixtslaget till antändning och brand är föröfrigt lång väg: af tio åskslag tänder knappast ett, och lika sällan blir någon dödad af en blix, som slår ned i boningen. Det är säkrare i ett hus, som står på klippgrund, än i ett på fuktig och lös botten. För höstackar och hölador bör varnas, ty dessa tyckas genom den från dem uppstigande fuktigheten draga till sig blixten. Jämförelsevis säker för blixten är man på mycket höga berg och i djupa, trånga dalar, som begränsas af branta bergväggar. Ännu säkrare är det på ett järnvägståg, man har ytterst få exempel på, att järnvägsresande träffats af blixten. Äfven om den slår ned i ett tåg, brukar den afledes, utan att anställa någon skada.

Den smärtfria död, som den af blixten träffade ljuter, må visserligen vara en ganska ringa tröst, då ju dess plötslighet förhöjer fasan. Men enligt samstämmigt vittnesbörd från alla, som återkommit till lif efter en åskbedöfvning, åtföljes densamma af en ögonblicklig medvets- och känslolöshet. De träffade erinra sig ej ens att ha sett skenet, än mindre hinna de gripas af tanken på döden. Deras oangenäma förnimmelser börja först i det ögonblick, då de åter vakna till lifvet. Det kan hända, att människor i åttio år hysa fruktan för döden, och till sist kan man knappast säga, att de dö. Det heter, att de genom Guds nåd så plötsligt utsläckas, att de intet veta eller förnimma af alltsammans. Men denna skaparens flammande andedräkt sväfvat beständigt öfver oss. Blixten är ju nästan den enda förintande kraft, inför hvilken människan står absolut maktlös, inför hvilken hon ej kan mildra och lindra. Hon kan hvarken undvika eller utsätta sig för denna fara, hon är den helt och hållet undergifven.

Vi sluta med den åsikten, att rädslan för åskan ej står i något rimligt förhållande till den skada, den anstiftar. Af hundratusentals människolif, som dagligen gå under, är det knappast tio, som förbrännas af himmelens eld. Det rullande maskinhjulet är mycket farligare än åskans vingar; det af människohand skapade eldvapnet kostar ojämförligt mycket flere lif än blixten. De mänskliga lustarne och lidelserna kräfva oändligt större offer — hvarför då denna ångslan och bäfvan? I den ljusålskande forntiden lärde man att se upp till stjärnorna, och man förnöjes åt det ringa glitter i jordens sköt, som vi nämna gulda. Endast till det vida mer effektrika himmelsljuset, till blixten, skådar ögat upp med fruktan. Hvarför med fruktan? Hvarför

ej med tillbedjan? Om Herren låter sin eld flamma genom molnens mörker, gör han det för att sätta människorna i bäfvan?

Nej, för att söka dem!

Från Iduns läsekrets.

För mycket och för litet.

För en tid sen förekom i Iduns spalter en uppsats under rubrik: »Fru Aktsam», som i mitt och säkerligen många fleres sinne uppväckt en hel här af stormande känslor. Under inflytande här af var det min mening att då genast med några rader gendriva nämnda uppsats' författarinna, men vid närmare öfvervägande var det omöjligt att icke medgifva, det hon ju ändå i viss mån hade rätt; det kan blifva för mycket äfven af det goda, och ordning, urartande till pedanteri, är alls inte att rekommendera. Alltså beslöt jag, att inte låta solen gå ned öfver min vrede, utan afbida den stund, då den allt försonande tiden lagt sitt helande balsam på mitt sinnes sår och jag med lugn kunde gripa till pennan för att åt fru Aktsam och hennes mer eller mindre likasinnade medsystrar återeröfra någon liten bit af det anseende, som Hedda Lengauer så obarmhärtigt bortsoptat.

Och då frågar jag allra först:

Är det nyttigt att i »damernas egen», som ju är en tidning för kvinnan och hemmet, predika en sådan lära som den nämnda uppsats innehåller? Hafva vi icke fastmer af nöden att studera de stycken som, dess bättre, ofta i vår tidning förekomma, de där uppmana till ordning och akt-samhet inom hemmet? Jo, helt säkert. Låt oss blott ett ögonblick tänka efter, hur det skulle se ut i det hem, där fru till hufvudregel hade dessa ord: »I mitt hus skall det då inte akts!» Huru skola vi ej vid vårt inträde där allra först varseblifva den nersolkade mattan, de ovärdade växterna m. m., och stanna vi då så länge, att vi bjudas på kaffe eller te, så händer det säkert, att vi blifva serverade i den spräckta servisen, allden-stund nog ingen annan finnes.

Tid och omständigheter i förening göra äfven sitt till att rycka oss mer och mer ned från ordningens och aktsamhetens höjder, så att vi väl behöfva att fasthålla så mycket som möjligt af dessa principer. Det blir skralt nog ändå mången gång. Ett gammalt ordspråk säger ju: »Lämnar man »en viss person» ett finger, så tar han snart hela handen», och detta tror jag med fullt fog härvidlag kunna tillämpas. Ha vi blott börjat att gifva efter, så ryckas vi nog snart helt och hållet ned i oaktsamhetens djupa ström, där vi icke komma att sakna sällskap på vägen.

Undert. känner en liten fru, som en gång under sin flicktid (medan det ännu hos henne fanns vissa anlag till en kommande fru Aktsam) vid ett tillfälle, då hennes fästman slängde tändstickan, hvarmed han tändt cigarren, på golvet, så ihärdigt med ögonen följde denna lilla process, att han blef uppmärksam härpå och bad om ursäkt för sin vårdslöshet. Men hvad tror ni att hon säger, då denne samme individ, nu hennes herre och man, förvandlar hela hvardagsrummet till slöjdsal under de mulna vinterdagarne? Jo, hon håller god min och har vant sig rätt bra därvid, fast det nog, i synnerhet i början, kostade henne mången hemlig strid. Men icke förty triftes mannen bäst i sitt hem, då på lördags e. m. alla spår af verkstad blifvit utplånade och ett i allo rent och trefligt rum i stället uppenbarar sig för besökandes blickar. Och då känner den lilla fru allt för väl, att hon hade behöft ännu mera utpreglade anlag à la fru Aktsam, om hon skall förmå att i tidens längd bibehålla så pass ordning i sitt hem, att det ej urartar till ett formligt skräphus.

Fördens skull, mina unga medsystrar, varande eller blifvande fruar — ställen eder högt uppe på öfversta trappsteget af ordningens och aktsamhetens höjd! Ni blifva ändå med tiden så småningom och för eder själva oförmärkt neddragna därifrån, så att ni till slut kanske befinna eder på det allra nedersta! Och emellan detta och fullkomlig oordning är ett tuppfiät blott! Härvidlag som ofta annars är det väl svårt att träffa medelmåttan, men hellre af ordning och aktsamhet i hemmet för mycket än för litet.

Albert . . .

Ur notisboken.

Vår kronprinsessa. I kronprinsessans hälso-tillstånd har under senaste veckan någon förbättring inträdd, så att hon kunnat vistas mer i det fria. För att ytterligare stärka sig genom sjöluften kommer kronprinsessan att jämte sina båda äldsta söner på läkares inrådan företaga en tur på en vecka från den 3 augusti i skärgården med Drott, som konungen ställt till hennes föfogande. Födelsedagen den 7 augusti lär kronprinsessan komma att tillbringa på Tullgarn.

Kvinnlig simkonst — ett 35- och ett 25-årigt minne. I slutet af juli månad 1859 öppnades den första sim- och badinrättning i Stockholm för fruntimmer. Det är den nuvarande fruntimmerssimskolan vid Skeppsholmsbron, som sagda är byggdes på pontoner och förankrades i Kastellholmsviken, nedanför den plats, där nu Svenska segelsällskapets villa är uppförd. Därifrån fördes den till sitt nuvarande läge 1870. Fröken *Nancy Edberg*, som kan räknas såsom den första simlärarinnan i Stockholm och som inlagt stora förtjänster om simkonstens utveckling bland de feminina släktet, började redan 1853 att i en mindre bassäng å Djurgården meddela undervisning i simkonsten. Att få en egen fruntimmerssimskola till stånd visades intet intresse för, trots den goda hjälp, som framlidne professor F. A. Cederschiöld egnade åt denna tanke. Men en simuppväring, som fröken Edberg lät föranställa i den gamla Görkeska simskolan 1858 med sina elever, väckte då så stort deltagande, att redan år 1859, som sagt, den första fruntimmersskolan i Stockholm blef byggd.

I flera af Sveriges landsortsstäder voro förut fruntimmersskolor anlagda, såsom i Jönköping 1852, i Norrköping och Vestervik 1855, i Linköping 1856, i Nyköping och Marstrand 1857, i Göteborg och Vexjö 1858 och i Halmstad 1859.

Tio år efter Stockholms fruntimmerssimskolas anläggning, eller år 1869 i augusti, d. v. s. för snart 25 år sedan, egde den första simpromotionen för fruntimmer rum i simskolan vid Kastellholmen under ledning af framlidne simläraren A. F. Longström. De föregående simproven, som aflades af fröknarna Dorothea Carling, Cecilia Grafström, Mimmi Volfenstein, Sigrid och Hulda Englund, utfördes på sommaren 1869 mellan södra landet och stora simskolan å Manilla. Från detta år steg håg och lust för simkonsten ytterligare bland hufvudstadens fruntimmer, och nu får man, som känt, hvar annat år se många kvinnliga simmagistrar och kandidater bekransas vid simpromotionerna härstädes.

Moderns hopp. En liten episod, som i all sin enkelhet på ett rörande sätt tolkar ett moders-hjärtas kärlek och hopp, förtjänar omtalas.

Kort före hr Ohlins utresa för att deltaga i Peary-expeditionen vände sig den försvunne Björlingsmoder, som är änkefru och bosatt i Stockholm, till honom med en begäran att han måtte medtaga ett bref från henne till sonen och ändtliga ombesörja att det komme ordentligt fram till adressaten. Svårigheten vore blott — trodde hon — att åsätta brefvet den rätta adressen, och då hr Ohlin af lätt förklarliga skäl icke kunde lämna någon upplysning i det afseendet, skref hon resolut och med rask stil på kuvertet:

Naturforskaren Björling.

Till handa.

Under denna adress är nu hennes bref på väg till Ellesmerelandet eller hvar det annars månne bära.

Denna moder, så hårdt pröfvad af den långa oviss-heten om sonens öde, tror fullt och fast att han är vid lif och att undsättningen i sinom tid skall nå honom. I det hoppet lefver hon, och man kan endast önska att det icke måtte svikas.

För alla mödrar till unga »slitvargar», det må nu vara gossar eller flickor, är nog vår annonsör M. Bendix, som hittills innehaft affär nr 10 Drottninggatan här i Stockholm, väl känd och renommerad för sitt rikliga ural af barnkläder — eller borde åtminstone vara det! Denna firma har nämligen alltid genom synnerligen goda varor försvarat en framskjuten ställning inom sin bransch. I dessa dagar har affären företagit flyttning till en större, tidsenlig lokal, ej långt från den förra, nämligen till Drottninggatan 29 C, 1 tr. upp, och vilja vi, i sammanhang med detta omnämmande, rekommendera den välförtjänta affären hos våra talrika läsarinor.

En moder.

En lifsbild från den nya världen, för Idun

af

Hilma Angered Strandberg.

(Forts.)

»Det är ingenting,» log Nils med darrande läppar och torkade sig okonstladt i ögonen med avvisig sidan af handen — »det är bara roligt att se dig litet glad.»

Där satt hon i hans knä som vanligt i mörkningen — och var nästan förlägen. Hon talade litet — men det blef inga visa ord just. Hennes man förstod henne nog, men han tog det som en stämning, hvilken det var bäst att orda så litet som möjligt om och började berätta stadsnytt — om bodaffärerna.

Då fattades hon af en stor ångest — det fick icke flykta, nej — det var nog inte så högt som i morse, — men gå fick det inte, — inte sjunka ihop till det gamla, innehållslösa.

»Nej — åh nej, Nils — var inte så där ointresserad — jag vill någonting — någonting.»

»Ja — hvad då särskildt?»
»Jag vill — arbeta på något sätt — jag menar inte groft arbete, det vet du — men något som har en idé bakom sig.»

»En idé, sa du — pengarna är den allra bästa idén — förresten» — han höll upp armen till skydd för sig och tittade öfver den halfskrattande — »en utmärkt idé ligger det i de här köttbullarna...»

»Nils, var inte så rysligt bondkvick,» afbröt Hanna med afsky.

»Nej, jag skall tiga,» han blef litet stucken. Men Hannas ansikte hade slappnat, och det gamla, trötta uttrycket var nära för handen, då hon sade i ynkelig ton:

»Kan du inte alls hjälpa mig, Nils?»

Då sjönk han litet ihop och såg framför sig med den där tomt lugna blicken, som blef märkbarare för hvarje år, en undergifven, tänkande blick — men tom på energi, tom på minsta grand af hopp och väntan.

»Ja, Hanna — det är så mycket svårare än du tror — vi äro nästan båda för gamla — nej — inte för gamla — vi skulle vara födda här. Bara försök, ska du se! — Bröd kan man nog förtjäna — men att få i sig den amerikanska andan — riktigt förstå, hvad det är, som gör Amerika så stort och lifskraftigt — och — ja — jag kan inte uttrycka mig — men jag vet så innerligt väl, hvad jag menar — vi kunna aldrig riktigt se med deras ögon och gå med deras steg — vi dras till det — och vi stötas bort. Om du skulle ge dig in och arbeta i något andligt arbete med amerikanska damer, så finge du se. Du skulle aldrig få deras tag i dig — nå ja — det är en särskild sak, — det gjorde inte så mycket — men du skulle inte förstå dem alltid — du skulle jämt vilja ha något ideelt — något filosofiskt, om jag kan så säga — in i det — och — de arbeta inte alls så. Det är bara ett och ett och ett, — om de ha börjat med det — och så är det så rifvande, afgörande och fixerat — antingen de hålla tal eller räkna siffror...»

»Men lilla gumman,» bröt han af tröstande — »ha vi det inte bra nu? Ja — jag vet nog Hanna — jag vet nog, må du tro. Tror du ändå inte,» — kom det så sakta och innerligt varsamt — »att det var det allra bästa? Vi hade det så smått — jag var verkligen mycket trött — inte alls för det — men — du

hade knappt stått ut — och så hade du ju ett sådant behof att läsa och höra bildande saker.»

»Men hon hade blifvit äldre,» kom det svagt.
»Ja det förstås, — men din ungdom hade gått — jag säger det bara för din skull.»

Hon satt med bortvändt huvud i den skymmande kvällen. Tårarna droppade ned — skulle det hafva så kort varaktighet? Var hon en sådan usel stämningsmänniska, att hon inte tålde en fläkt af verkligheten? Men var det inte sant? Hade inte allt det där genomkorsat hennes egen hjärna många gånger? Inte dugde hon till något — och att barnet hade gått — det var bara bra! Allt det stora, som dragit genom hennes själ i dag — var det bara meningslösa intryck — komma för ro skull? — för lifvet själf bara hit och dit så där — utan något, som styrde?

»Nej nej nej,» ropade hon, och en eld drog åter genom hennes själ — »nej — det kan inte allt vara lögn, jag har känt, att jag duger till något, Nils — jag vill inte tillbaka.»

»Tror du jag vill hålla dig tillbaka?» sade mannen. »Jag önskar inte bättre, än att du kunde finna glädje — försök på. Vi ska tänka ut något.»

* * *

En varm kväll i augusti kom Hanna gående rätt sent nerifrån järnvägsstationen. Hon såg trött ut och var förargad, emedan Nils icke gått och mött henne. Denne, som njöt sin cigarr i hängmattan midt uti en svärm af moskitos, protesterade lifligt emot en dylik orättvisa — hur kunde han drömma om, att hon skulle komma så tidigt — mottagningen hade väl aldrig slutat än?

»Nej, men jag gick långt förut,» sade Hanna med en min, som icke var af hennes blidaste, och slog sig ned på trappan inunder. »Usch, kan du inte röka här lite, man blir ju uppäten af de här odjuren.»

Nils låg tyst och funderade. Hm!

»Nå, hur var det?» vågade han fråga försiktigt.

»Jo, det var *idiotiskt*, det kan jag tala om,» utbrast hans hustru utan minsta förbehållsamhet. »Det ska vara Amerikas begåfvade damer, det här! — puff — de ha ju inte aning om, hvad konversation är. Kan du tänka dig — jag talade om Tolstoj och Ibsen med fru Little, och hon blef så förströdd, som om jag bara varit luft — ja, du behöfver inte alls göra miner, för jag sa *bra* saker — de där herrarne vet jag lika mycket om som någon — ne-nej du, saken var, man skulle tala om hennes tal, om rösträttsfrågan och alla de där odrägliga kvinnosakshistorierna — så var det med allihop, — några intressanta allmänna ämnen, det va' de inte med på — blef frånvarande och tittade efter nytt folk — presenterade — och: »vackert väder!» »how do you do?» — nej — det säger jag — praktiga tal höllo de i förmiddags, men de röra sig då precis bara inom sin egen sfer... Och så att få nya namn, siffror — adresser — den och den och den. Jag försäkrar, man kan inte få dem att säga ett intellektuellt ord om sina egna idéer en gång. Usch, jag kände mig så dum som helst, och ändå var jag så inne i frågorna! Men det där är ju — jag vet inte hvad — det är ju riktigt mekaniskt.»

Hanna urladdade sig, medan hon slog efter myggen. Nils låg tyst och rökte, men ögonen voro lefvande med — mer än de brukade vara. Efter en stund sade han:

»Vet du hvad jag tänkte på?»

»Åh jag förstår nog,» forsade det fram igen från Hanna — »att jag är misslyckad i allt, hvad...»

»Nej — visst inte — jag tänkte på predikan i söndags — minns du den? Om Jesu makt — som skulle vara att söka i hans begränsning — minns du utläggningen? Det var så genom-amerikanskt.

Jag tänkte på det, när du talade om kvinnornas offentliga lif — man utträttar nog mest...»

»Ja, det kan hända,» inföll Hanna upprörd, »men lifvet blir då torrt som en öken på det sättet.»

»Det tycka nog inte de.»

En riktigt djup suck bröt fram från trappan. Så småningom drog Hanna sig närmare hängmattan, och hur det var, smög hon sin arm under Nils nacke och satte sig på kanten, balanserande med kroppen.

»Nils du — det är riktigt slut med mig — du hade rätt.»

Han klappade hennes arm, han ville så gärna säga något.

»Nej, nej, säg ingenting — jag har ändå lärt mig en hel del. Men jag kan inte vara med på det, när jag tittar nära inpå. Se nu på skolorna» — hon satte sig lifligt upp — »jag vill visst, att det ska vara lefvande och fritt — men — det är ju bara sång och samhällslära och hälsolära och vältalighet och sånt där för alltihop. De kunna ju inte få tid till — *verkliga* kunskaper — jag vet ju i grunden mer än de, det gör jag, fast jag inte kan uttrycka mig om det — jag medger, att när jag möter de unga flickorna ute — de bättre af dem — så är det något

märkvärdigt — skarpt och förståndigt — något märkvärdigt harmoniskt — och tala kunna de — jag begriper inte, hvar de får orden — och tankarna — men *kunskaper* Nils — det är ju ändå själfva det solida underlaget.»

»Hvad är kunskaper då?»

»*Kunskaper* — hvad kunskaper är? Det var en besynnerlig fråga — det är — kunskaper förstås om — saker.»

»Gör det glädje och nytta då?»

»Naturligtvis, Nils,» sade Hanna ifrigt — »nu ska du inte vara så där — studenthatande igen — det är snobbigt — du vet väl, att det för en intelligent människa är den största glädje.»

»Du har ju kunskaper?»

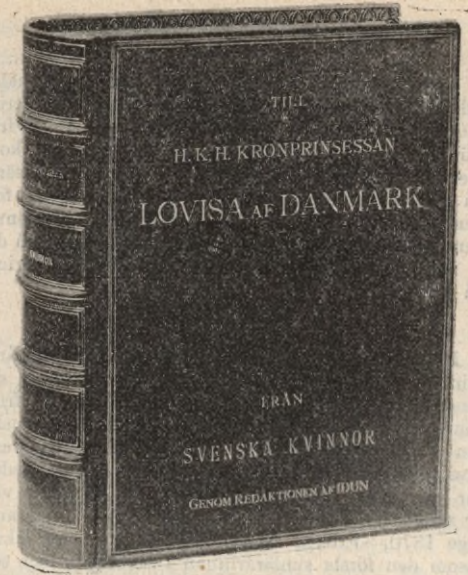
(Slut i nästa n:r.)

Redaktionens brefväxling.

»Undertecknade», »Intresserade», »Alice von K.» m. fl. ha uttryckt sin önskan att få en afbildning af adressen till kronprinsessan Lovisa, sådan den tedde sig i inbundet skick. Kunna vi stå till tjänst med så litet, så oändligt gärna!

Emellertid ger den fotografiska reproduktionen endast en svag föreställning om det vackra arbetet. Såsom det här är afbildadt, verkar bandet icke vidare digert, men det hade en betydlig volym, som våra läsarinor lätt kunna tänka sig för en bok med mellan två- och tretusen sidor. Det utomordentligt vackra röda skinnet, ryggens pressningar, de förgyllda inskriptionerna och snittet, de eleganta »försättingarna», den i flere klara färger smakfullt utförda inledningsadressen — alla dessa detaljer medverkade att åt den ovanliga volymen ge en verkligt gedigen och ståtlig karaktär. Hade ej tiden varit så knapp,

att minuterna formligen voro räknade, skulle vi gärna tillmötesgått en från många håll uttalad önskan att före afsändandet utställa adressen. Nu blef det omöjligt! Och våra som mest nyfikna, ärade läsarinor få söka finna en, om och ringa, ersättning i ofvanstående bild.

Red. af Idun.

Innehållsförteckning.

Prinsessan Therese af Bayern. (Med porträtt.) — Villan; poem af Fredrik Nyander. — De svenska kvinnorna och rösträtten; af Kato Dalström. — Ett afskedsbesök; skiss af Gerda Meyerson. (Forts. och slut.) — Om väggens prydnader; af Nicke Nuck. (Forts. och slut.) — Lyckökningsadressen till kronprinsessan Lovisa af Danmark. — Barnteatern i Paris; för Idun af Jane Germandt-Claine. — När åskan går. — Från Iduns läsekrets: För mycket och för litet, af Albert... — Ur notisboken. — En moder; en lifsbild från den nya världen, för Idun af Hilma Angered Strandberg. (Forts.) — Redaktionens brefväxling. — Tidsfördrif.

Sidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Väl Iduns korg berömmas bör
Med sina frukter sköna,
Och mången gåfve allting för
Att verkan däraf röna;
Men den som mig värdera lärt
(Tro ej att jag vill skryta)
Nog icke anser mödan värdt
Att med gudinnan byta:
Ty hvarifrån jag stammade —
Från djur, från träd, från grufva —
Jag lifvet för min gynnare
Förstått att huldtt förljufva.
Min frukt, så stark och doftande,
Man prisar med all ifver,
Om också bifallet kanske
Ibland för högljudt blifver.
Väl är det sant, att mången tår
För min skull ofta rinner,
Och att den efterlämnar spår
Som skönhetspris ej vinner;
Men inför den mig rätt har kär
Ej sådant något galler —
Han dessa fel nog anse lär
Som idel bagateller. —
Om korn på mig du lyckats få,
Skall du nog äfven finna,
Att du af fruktens kärnor små
Mång' prisvärd sak kan vinna.

Ett mycket framstående drag
Du undfått af naturen;
Ett drag, precis af samma slag,
Du finna skall bland djuren;
Hvad djuret göra kan för slag
Med draget sitt — och gör det;
Hvad du kan göra med ditt drag,
Om du har lusten för det;

Nämn någonting kringsvängande,
Som anses vara roligt!
Nämn äfven något lutande!
Ett tilltalsord, förtroligt!
Hvad säkert icke väga lär
Ens ett — ja, gissa får du!
Hvarmed det nog ej falla lär
Till marken — det förstår du!
Säg någonting bedöfvande,
Där dragningskraften fattas!
Och något ej välluktande,
Som skall åt jorden skattas!
Hvad utaf dessa orsaker
Ej luften gärna blifver!
Hvad blomstervännen alltid ger
De sköna små med ifver!
Hvari nog mången lefva lär!
Och hvari lever mången?
Hvad man ju endast kalla plär
Minuten — snart förgången;
Hvad, om du snusförnuftig är,
Du nog begriper grundligt;
Säg något, som kringhvirfla plär
Och hvaraf finnes rundligt!
Hvad man ju alltid lämpa bör
Precis efter personen!
Ett musikiskt ord, det hör —
Som du ju vet — till tonen;
Hvad du nog stundom blir, gu'nås,
När tålamodet brister;
Men hvad — det af sig själf förstås
— Du väl ej därvid mister;
En flytande och flyttande;
Hvad du får vinden höra;
Hvad man hos en kirurg får se;
Hvad man plär vridet göra;
Ett djur, hvars hela lif är grymt. —
Nu finner jag ej mera
Af glömda saker minsta skymt.
Nå, det behöfs ej flera!

L—a.

Palindrom.

Fordrar du att jag skall röja
Strax mitt rättframs hemlighet?
Lyssna då och låt dig nöja
Med hvad själf jag därpå vet.
Att det är bestämdt i formen,
Säger jag dig allra först;

Vått i regnet, bra i stormen,
Och som bäst när det är störst.
Det en del kan också vara
Af ett slagfält uti smått,
Men jag ej vill uppenbara,
Hvem som där på pålsen fått.
I ett täckes centrum spelar
Det ju ock en viktig roll;
Med blott bärd — det icke felar —
Blir ju täckets värde — noll.
Såsom stiftfull prydnad ofta
Man det in i konsten fört,
Och det sägs att det kan dofta
Ganska illa såsom ört.
Hokus, pokus! Nu jag vänder
Smidigt på mitt lilla ord,
Så det finns i alla länder
På vår egen gamla jord.
Vare sig du där fått smaka
Sötman utaf dess behag,
Eller att du stötts tillbaka
Af dess dystra, karga drag,
Dock däri en kraft du anar,
Som till tänkande dig manar.

S. L.

Ifyllningsgåta.

		N		
		E		
		I		
N				
		S		
			B	
			G	
				H

Begynnelsebokstäfverna lästa uppi-
från och och slutbokstäfverna nedifrån
angifva tvänne olika benämningar som
kunna tilläggas svenskt jordagods.

De vågräta orden äro: 1) Sak som
mähända tillverkats på ett dylikt gods,

2) något som godsägaren möjligen är,
3) en afdelning för arbetet, 4) en praktisk
»hjälp», 5) en vetenskaplig dito, 6) något på
godset växande, 7) någonting som där en gång
blef tillagd, 8) något som användes af äga-
rens familj.

b—g.

Aritmogryf.

4 2 5 10 2 = Liten kustflod i Tysk-
land.
8 1 14 = Nödvändigt för att existera.
15 11 4 14 = Välsmakande fågel.
14 4 15 11 6 = En af årets delar.
4 15 11 9 14 = Bäst af allt materielt.
15 11 10 13 = En prydnad.
5 3 9 14 = En bekväm möbel.
7 2 12 14 = Ett fruntimmersnamn.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
15 = Minne från förgångna tider.

»Bon jour».

Lösningar.

Logogryfen: Stamträdet; Märta, amt, rätt, rami, träta, mat, äta, mars, mått, smärta, trast, mär, tam, stram, rätt, stam, dram, ras, märs, dam, träd, ratt, matt, rast, städ, mästra, stat, rad, tarm, streta, arm, tät, att, samt, ära, ta', är.

Charaden: Sångmö.

Triangelaritmogryfen: Soldat, Ocean, Lear, dar, an, t.

Ordgåtan: 1) Jeypur, 2) Ostende, 3) Henrik, 4) Asti, 5) nerv, 6) Orinoco, 7) Labrador, 8) Otto, 9) Fiskumfoss, 10) Wolhynien, 11) Aloe, 12) Leopold, 13) Likör, 14) Indigo, 15) Nångparelj — Johan Olof Wallin, »Jordens oro vikers».

De fördolda geografiska namnen: Ninive, Arabien, Turan, Ulm, Anvers, Sedan, Po, Sofia, Varna, Lille, Erie, Enare, Odense, Karlstad, Örebro, Trento, Gand.

PICOTS TVÄTTPULVER

»Lessive
Phenix»

Klorfritt!
Praktiskt!
Billigt!

Säljes i $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{8}$ kilo-paket med beskrifning å hvarje paket.
Representant för Sverige: Carl R. Matton, Stockholm.

Talrika ombud i landsorten

Tandläkare dr. Geo. Forssmans
nya preparat för tändernas vård.
Tandpulver, två
slag, Tandpasta, Tandinktur

finnas å de festa apotek i parfymerier o. hos
hitt handlande. Färdtillsättning för Sverige hos
Bendix, Josephson & C. O., 11 Begeringsg.